

המדע מאחורי הסמלים

גילוי מחודש של שער נשכח אל הרפואה הסינית (חלק שני)
מדע סמלים שימושי: הדוגמא של נקודת הדיקור LU3 Tian Fu 天府

כתב: היינר פרוהאוף
מאנגלית: רוני קליר

בנוסף לתהליך הכללי של הבנת המשמעות הסמלית, שתואר בחלקו הראשון של המאמר, שמות נקודות הדיקור מגלים מימד עמוק ומפורט אף יותר של מדע הסמלים המתאר את פעולת מערכת האיברים. אני בוחר בנקודה השלישית על מרידיאן ה-Lung כמודל שיחשוף בפנינו את מגוון המשמעויות הרב-מימדיות המגולמות בשם כל נקודת דיקור. כמו נקודות אחרות, Tian Fu ממוקמת על מרידיאן ה-Lung במיקום המקושר להיבטים פונקציונליים הן ברמת השמיים, הן ברמת האדמה והן ברמת קצב החיים של האדם. להלן בחינה מדוקדקת המראה איך הדוגמא של Tian Fu מחברת את כל שכבות הקיום של המיקרוקוסמוס והמקרוקוסמוס, ואיך השייכות הקלינית והפונקציונלית של הנקודה מתבהרת לחלוטין לכשמאירים את הרבדים השונים של הקוד הסמלי.

הבלעדי של כוח יחיד בחצר המלוכה. בעוד המספר 1 יצג את הלא ידוע, הלא גלוי, שלא ניתן לחלוקה, החבוי עמוק בפנים, והמספר 2 יצג את המעבר בין הפנימי לחיצוני, המספר 3 מייצג את שלב החשיפה המוחלטת. בנקודה זו,

Lu1 (Zhong Fu) היא האוצר של המחמם המרכזי, Lu3 (Tian Fu) היא האוצר של המחמם העליון. בין כל ההקשרים של המילה Tian, שמיים, ההקשר הסולרי של הסימנית הינו הברור ביותר, כמובן של דבר מה גבוה, גלוי לעין כל, המייצג

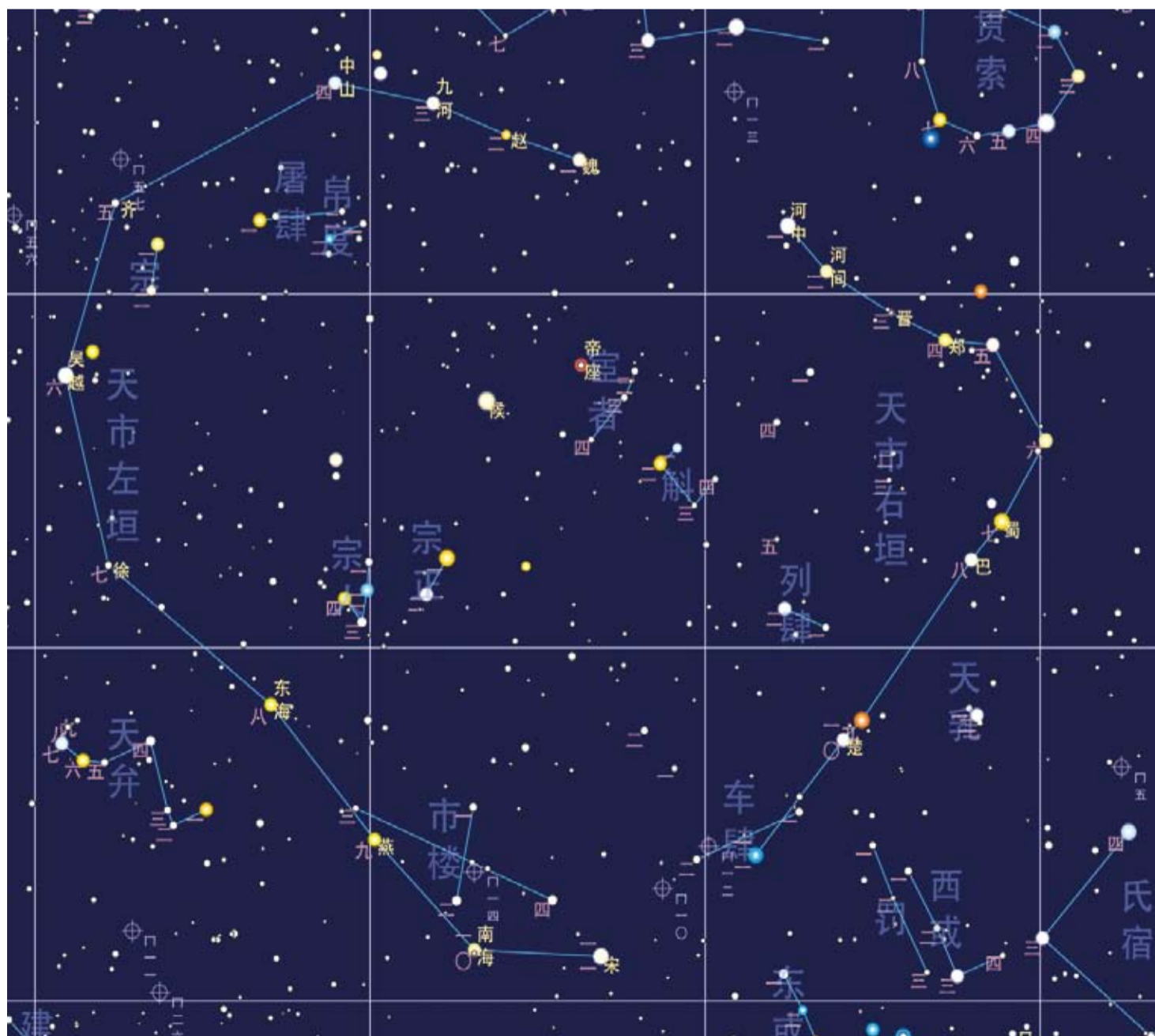
באופן טבעי במטאוריטים, או כמחצב הנכרה ואז עובר תהליך אלכימי בהרים. ניתן להתייחס אפוא ל-Tian Fu כ"נקודת המתכת השמימית" ולהבין שבנקודה זו ה-Lung מפותחות במלואן מערכת העומדת בפני עצמה. כמו שהנקודה

אטימולוגיה כללית

Tian Fu היא הנקודה השלישית על מרידיאן ה-Lung והנקודה השלישית בזרימת שלוש מאות ושישים הנקודות המסורתיות. ככזו, היא מבטאת את הדינמיקה הפונקציונלית של המספר 3. Lu1 (Zhong Fu) מייצגת את מקור ה-Tai Yin בצורת אחדות השמיים בה מחצב ה-Lung, המתכת, עדיין חבוי ברחם האדמה. Lu2 (Yun Men) - בנקודה זו ה-Lung Qi מגיע לגבול שבין Lung-Heaven לבין Lung-Spleen-Earth בצורת תרכובת של אדמה-מתכת. ואז בנקודה Lu3 (Tian Fu) מופיעה התמצית של

**אחד עשר כוכבים בכל צד
סדורים בצורת חצי עיגול
מסביב לחצר המרכזית
- ממש כמו אחת עשרה
נקודות הדיקור על
מרידיאן ה-Lung בכל זרוע
המקיפות את איבר האם
במרכז**

ה-Tai Yin באופן המתכתי הטהור ביותר - מוכנה לשימוש למטרות טקסיות בחצר המלוכה, תוך היותה מעוררת השראה של ההוד החומרי על הממלכה, או מוכנה להיות מובאת לשוק ולהיות מוזרמת ישירות למערכת כסחורה זמינה. אחרי הכל, המתכת (כסף) היא החומר הגשמי ביותר. היא הסחורה הכבדה והדחוסה ביותר, ובדומה ליכולת של התמצית הפוסט-נטלית להפוך לכל סוג של חומר בגוף, כך גם הכסף יכול להיסחר כנגד כל סחורה אחרת. כמו הגשם, גם מקור המתכת הינו בשמיים שהרי היא נמצאת

Heiner Fruehauf - Ph.D., L.Ac., Founding Professor of the School of Classical Chinese Medicine at the National College of Natural Medicine in Portland, Oregon.

Tai Yin ה-Qi הגיע למצב של איחוד מוחלט בין האספקטים של האדמה והמתכת ויכול להמשיך לרוחם כיחידה אחת, אך הפעם באופן נחוש יותר, המתאים לפני השטח, כיאה לאלמנט המתכת. הנקודה *Tian Fu* באופן ספציפי, היא הנקודה בה בפעם הראשונה זרימת ה-Qi בגוף עולה על פני השטח ובאה לידי ביטוי בדופק. ככל שמרידיאן ה-Lung מתקדם הדופק מורגש יותר ויותר; מתחזק בנקודה *Lu5 (Chi Ze)* מתעצם בנקודות *Lu8 (Jing Qu)* ו-*Lu7 (Lie Que)* *Tai Yuan (Tai Yuan)* Lu9 היא נקודת המקור של Yin. אם כך, תהליך האבחון הנעשה על ידי מישוש הדופק הוא בראש ובראשונה התחברות עם זרימת ה-Tai Yin בגוף. בעוד תהליך האבחון הנעשה על ידי התבוננות מניב מסקנות ברמת ה-Shen, אבחון על ידי מישוש הדופק מספק אינפורמציה על רמת ה-Qi הפוסט-נטאלי של הגוף, ומתוך שכן גם על מצב המערכת כולה. המילה *Fu* מתארת איסוף של חומרים גשמיים במקום מרכזי. שני פירושים בולטים של המילה *Fu* בזמן ה-*Nei Jing* היו: "מחסן של חומרים גשמיים" ו-"מטה מרכזי בו נפגשים נציגי הממשלה הרשמיים". במקרה של *Tian Fu* הפירושים האלה מתאחדים, ברמה האבסטרקטית, לכדי פירוש אחד של התכנסות סמלית של כוח בחצר המלוכה; וברמה הקונקרטית יותר, לאחסון חפצים טקטיים במקדש האבות, או הצגת טובין בשוק מרכזי. אם כך, *Fu* הוא ישות המעורבת בהפעלת החלק בשכבת *Tai Yin* האחראי על מטבוליזם, אחסון וסחר בתמצית חומרית בתוך המיקרוקוסמוס של החברה האנושית. למרות שהחומרים שהתאספו בתוך ה-*Fu* נוצרו ברמה הנמוכה יותר של *Tai Yin*, קרי אדמה, ברגע שהגיעו לאן הם התקדמו לרמת היכל התצוגה של *Tai Yin*, קרי המתכת. למרות שישנם מקומות רבים בגוף האדם הנקראים *Fu*, המקום הראשוני בו כל נציגי האיברים נפגשים במקום מרכזי בולט - הוא בית החזה. זו אחת הסיבות לכך שבפיסקה ב-*Nei Jing* המגדירה את שנים עשר הנציגים הרשמיים של הגוף, מדורגים אברי החזה במקום הראשון והשני בחשיבותם, בהיררכיה של החצר המלוכתית של האיברים, כך שהלב מוגדר כקיסר והריאות כראש הממשלה². בית החזה ידוע גם כמקום מושבו של Qi האבות, *Zong Qi*, הנוצר מתערובת של תמציות מזון, *Gu Qi*, המועברות לבית החזה מתוך הגוף על ידי ה-*Spleen*, ו-*Qi* המופק מהאוויר המגיע לבית החזה מהחוף על ידי ה-*Lung*. יותר מכך, ידוע ש-*Zong Qi* מצטבר בנקודה המרכזית ביותר של בית החזה, נקודת האמצע של ה-*Sternum*, הידועה הן כ-*Dantian* המרכזי והן כנקודת הדיקור *Ren17 (Dan Zhong)*. *Zong Qi* מגלם בתוכו כמובן את כוח ההתחדשות של ה-Qi הפוסט-נטאלי של *Tai Yin*. בעוד שמרכז בית החזה שולט בתוצר הסופי של התערובת של *Zong Qi*, מסתבר כי הנקודה המועלים מן הפנים - אחראית מפורשות על ההיבט האדמתי המוגרען של ה-Qi ב-*Zong Qi*. ובהיקש אנלוגי, נובע מכך שהנקודה המובאים מן החוף - אחראית על השלמת היצירה של *Tai Yin* על ידי החדרת אויר בעל ניחוח שמיימי. *Lu2 (Yun Men)* אפוא, היא שער האויר המאפשר את תהליך הנשימה והנקודה *Lu3 (Tian Fu)* היא מחסן האויר בו רוחות שמיימיות מופרדות מהאָתָר להפקת האיכות הנוצצת של *Tai Yin*. הסבר נוסף למושג *Tian Fu* הינו כשרון. כך, מורחב עוד יותר ההסבר על איכות המתכת השמיימית. בשפות רבות המושג כשרון יכול להיות מובן הן כיכולת טבעית מובחרת והן כיחידת כסף.

בהקשר התרבותי של סין, הפירוש לכשרון קשור ליכולת מולדת של חדות חושים. כמעט כל אברי החישה של הגוף נמצאים בראש ומהווים עוד שכבה שמיימית של המיקרוקוסמוס האנושי. לכן הם נקראים פקידים שמיימים *Tian Guan*. אם החושים "חדים ומבריקים", *Cong Ming* כשרון האדם יבהק למרחוק. לעומת זאת אם האורות השמיימים מעורפלים, הכשרון יהפוך עמום וחסר חיים. *Tian Fu* משמש כמרכז כשרון שמיימי או מקום מפגש של פקידים שמיימיים ובכך מקושר קשר ישיר לחושים. הקשרים הפיזיים, הנפשיים ותוצאותיהם מובאים בהמשך בחלק על תפקוד ופתולוגיה.

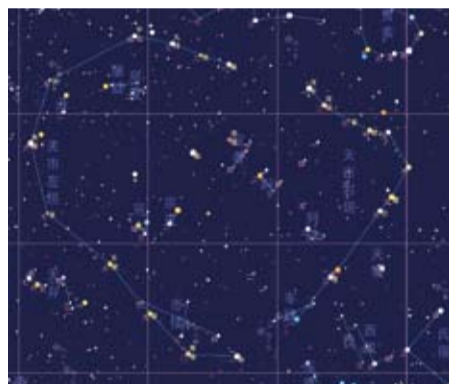
שמייים

Tian Fu הוא שם נרדף לשתי פריסות של מערכות כוכבים מתקופת שושלת Han. שתי המערכות, הודות למיקומן, צורתן ותפקידן השמיימי יכולות להוות מקבילה, במיקרוקוסמוס, לנקודה *Lu3 (Tian Fu)*. המערכת השמיימית הראשונה הנקראת *Tian Fu* היא מערכת *Kang*, הממוקמת בתוך תבנית של דרקון כחול-ירוק בשמיים המזרחיים⁴. *Kang* היא צוואר הדרקון, וכזו בדרך כלל מחוברת לצדדים היצירתיים ולהעלאה של זרימת התמצית הפוסט-נטלית. ארבעת הכוכבים המהווים את מרכזו של מבנה זה בדרך כלל מושווים למבנה של חצר, ובאופן ספציפי לחצר של מקדש האבות הקדמונים, הבית המלוכני, או המבנה הרשמי של הצדק. לכן הם נקראים גם מקדש האבות הקדמונים *(Shu Miao)*⁵. בחלק החיצוני של המקדש הקדום ישנה שמירה קפדנית של כוכבים בעלי נוכחות צבאית, כלומר סוגים שונים של חיילים המייצגים הן את התכונות המגנות והן את התכונות ההורגות של אלמנט המתכת. על פי מקור קדום המפרש תופעות שמיימיות מתקופת ה-*Nei Jing*, מערכת זו "אחראית על השליטה המרכזית בארבעת הימים"⁶. בסביבה יבשתית, ארבעת הימים הם ארבעת האוקיינוסים העיקריים הידועים בזמן סין העתיקה. באנלוגיה, במיקרוקוסמוס של גוף האדם ניתן למצוא ארבעה ימים, המפורטים ב-*Nei-Jing* כים המים, ים הדגנים, ים ה-Qi וים הדם. כל אחד מהימים הנראים לעיל מתאר שלב אחר במטבוליזם ובהפצה של ה-*Tai Yin* ובמיוחד קשור ל-*Stomach* ול-*Lung*. עוד אומרים על מערכת *Kang* שהיא שולטת במגפות⁷, עובדה שהופכת להיות מאוד רלוונטית בהקשר של הדיון בפתולוגיות.

המערכת השמיימית השנייה שנקראת *Tian Fu* היא *Tian Shi*, השוק השמיימי, הידועה גם בשם *Chang Cheng*; חומה גדולה⁸. כיוון שהחלק העיקרי בסימניה של *Lung-Fei* יכול להקרא גם *Shi* דהיינו שוק, ומערכת ה-*Lung* היא "מערכת הפועלת כמו שוק" (על ידי הפצת חומרים ממקור פוסט-נטאלי), *Tian Shi* יכולה גם להקרא הריאה השמיימית. לא במקרה במערכת השמיימית של ה-*Stomach* המקושרת ל-*Lu1 (Zhong Fu)*, בה גם מודגמת בבירור תמונת ריאות בשמיים, ההקשר השמיימי מציג את ה-*Lung* כחלק ממערכת ה-*Stomach*. בניגוד למערכת *Kang*, פה מערכת ה-*Lung Metal* מתוארת כאלמנט השולט הן בשוק השמיימי והן בחצר השמיימית. מצב זה מקביל לדינמיקה של נקודות הדיקור בגוף האדם, בהן *Lu1 (Zhong Fu)* מתכת שעדיין חבויה בתוך רחם האדמה, בעוד ש-*Lu3 (Tian Fu)* מגלמת מתכת בוגרת בעלת יחודיות שמיימית.

דבר נוסף הבולט במערכת *Tian Shi* הינו היותה מורכבת מעשרים ושנים כוכבים. אחד עשר כוכבים בכל צד סדורים בצורת חצי עיגול מסיבי לחצר המרכזית - ממש כמו אחת עשרה

נקודות הדיקור על מרידיאן ה-*Lung* בכל רצוע המקיפות את איבר האם במרכז. במרכז המערכת נמצא כוכב יחיד בשם מושב קיסרי (*Diao*), הידוע כ"דרגש חיצוני של השליט השמיימי"⁹ ומלווה במספר ראשי מדינות ובמערכות של אנשים קדמונים (*Zong Ren*) וצדק קדמוני (*Zong Zheng*). לכל כוכב במערכת ההיקפית יש שם שלמדינה בסין שלפני השושלות. יחד הם יוצרים תמונה של "ממלכה תחת גן העדן" (*Tian Xia*), מושג שהיה בשימוש בסין העתיקה לתאור מימד החיים עלי אדמות בעולם. התצורה כולה "מייצגת את כוח השלטון האחראי על שקילת חפצים או ארועים (כמו בשוק או בבית משפט) ועל איסוף הקהל... ואחראי על ארועים הקשורים בהוצאה לפועל של גזר דין מוות הן על ידי עריפת ראשים או על ידי דקירה"¹⁰. כל התכונות הללו - אחריות,

משרד ה-Fu מאיר ומבאר את רעיון הרפואה הסינית לגבי Zong Qi, ומציג אותו כשלב הסופי באיחוד של אדמה ומתכת - שלב בו Yin פשוט של תמציות פוסט-נטאליות הופך ל-Yin. נאצל, דמוי שמפניה, סם החיים (על ידי הוספת קמפוז של Qi האויר ל-Qi האוכל הבסיסי)

שפיטה והריגה - הן תכונות ברוחות של אלמנט המתכת.

עיצוב השוק השמיימי לא רק מדגים את המציאות הפוליטית בסין שלפני השושלות, אלא גם מאיר באור אמיתי את מהות תפקיד מנהל המדינה השמור ל-*Lung* במערכת היחסים עם שאר מערכות האיברים בגוף. בעוד כל איבר-מדינה מחזיק בטרטוריה משלו ומציג את הרוח התרבותית השמורה רק לו, הם כולם מתאחדים תחת דגל שושלתי אחד. במיוחד בזמן התקופה בה עוצבו רעיונות ה-*Nei Jing*, בשלהי שושלת Zhou (740-221 לפנה"ס), לרעיון השליטה השושלתית הייתה בעיקר קונטציה טקסית. דרך משרד ה-*Tian Fu* שיוזכר להלן, החצר המלוכתית היתה אחראית על שימור הקשר הטקסי עם האבות, על הענקת לטימציה לייחוס שושלתי, על ייצוג הערוץ הנבחר של האמת השמיימית (*Dao*), וכן על ההתבטאויות הארציות של הסגולות השמיימיות (*De*).

ניתן להבחין כיצד הדיאלקטיקה של החילופין בין שמיימי וארצי המשויכת ל-*Tai Yin* חושפת את עצמה שוב. לאורכו של מרידיאן ה-*Spleen* המהווה את השלב ההירוי של אלמנט המתכת, מאמץ ה-*Tai Yin* מתואר כצנע, משרת ארצי לבית

הדין הגבוה בו שולטת המתכת, ואשר עדיין חבו. לכשהתהליך מגיע לנקודה בה השליט התבגר דיו כדי "לצאת לאור", "לשלוט בבית הדין" ולהשליט את כוחו הטקסי, אלמנט המתכת השמיימי חייב להצניע עצמו למצב של שירות המגיע מלמעלה למטה. כלומר, השליט המופתי חייב לגלם בגופו את ההכרה שהקשר הקיסרי אינו הישג אישי אלא מתנה משמיים. ברור לאותו שליט שהריבונות האריסטוקרטית היא כמו כשרון - לא מיועדת לחגיגת הנשגבות העצמית אלא מיועדת לתצוגה והפצה לטובת הכלל. השליט הצדיק אפוא, מבקש את תמיכת האבות לטובת הכלל, הוא מתעל מסרים שמיימים לטובת הכלל והופך את מרכז השלטון שלו לשוק ולא למקום אגירה למתנות יקרות ערך, שוב לטובת הכלל.

אדמה

ברמה הארצית, המושג *Tian Fu* סימל בתקופה הקדומה את הרעיון של "גן עדן על אדמות", והתקשר לתמונת של שנגרילה קדומה, מעין גן עדן מרכזי המוקף מארבעת צדדיו בנופים מרהיבים. מבורך בשפע מהשמייים, *Tian Fu* (שהוא מקום המבורך בשפע שמיימי) בדרך כלל מתואר כ"מקום בו הארץ פורייה, האדמה מעובדת, האנשים משגשגים וניתן למצוא מרכבות יפיפיות בשפע"¹¹. מעבר להקשר האדמתי, *Tian Fu* נקשר ספציפית לארץ הקדומה הנקראת *Shu*, כיום חלק ממחוז סצ'ואן. עד היום ידועה סצ'ואן כחממה של סין, מקום בו ירקות, זרעים ותבלינים פורחים בשפע ובמגוון רחב של זנים. הסיבה לפוריות המרשימה באזור היא העננים מורדי הגשם המגיעים מההרים של רמות טיבט. הרים אלה, הנמצאים למרגלות הרי ההימלאיה המזרחיים, מנפיקים גם מים טריים היכולים לשמש לאגירה והשקיה. מקור קדום אחד מציין במפורש ש-*Tian Fu* חייב את מעמדו כגן עדן לפריקט ההשקיה האדיר ב-*Du Jiang Yan*, שנבנה לפני יותר מאלפיים שנים ונועד לספק אספקת מים שוטפת לכל אזור עמק סצ'ואן, ונחשב כבר אז, כמו היום, לאחד מהפריקטים ההנדסיים הגדולים ביותר בעולם הקדום.

בכל מקום בו מים מביאים שפע, פריחה והדר, ניתן למצוא גם מחלות המועברות על ידי מים. אם עונות הקיץ חמות מידי לזוגמא, כמות הלחות החמה באטמוספירה תעלה ותזמין את הפתוגנים הפורחים בלחות חמה להתחיל לפעול. יתושים המעבירים מלריה או מיקרואורגניזמים אחרים הגורמים למגפות כמו אנצפליטיס או מנגגיטיס יפרחו. מכיוון שאזור סצ'ואן מוקף הרים, הוא בדרך כלל מוגן מהשפעות שליליות. אולם במקרה של פריצה במערכת ההגנה של ההרים על ידי פתוגנים או שוודים נודדים, יהיה קשה מאוד לסלק אותם. במילים אחרות, ניתן להשוות את אגן סצ'ואן הפורה למעין חדר אוצרות המפתה גנבים להיכנס אליו, וברגע שנכנסו - הם כלאים בפנים. תמונה זו מזכירה את הפתולוגיה של *Shao Yang (Triple Warmer-i Gall bladder)* ברמה הארצית ביותר: תקיעות, מים עומדים המביאים להתפרצות של חום מקומי, כמו גם לפתוגנים ארסיים התקועים בפנים ומשפיעים על ה-*Lung*, אשר אין אפשרות לסלקם בדרך הרגילה. כפי שנראה בחלק הפתולוגיות בהמשך, זהו בדיוק התהליך הפתולוגי בו הנקודה *Tian Fu* מתאימה ביותר.

אדם

Tian Fu מוזכר כאחד משלוש מאות ושישים פקידים החצר ב-*Zhou Li*. המונח מתייחס הן למיקום - הגנך של המקדש הקדום בחצר המלוכה, והן לתפקיד - משרד האמטורפוסות השומר על

פיזיולוגיה: אפטרופוס המקדש הקדום

האינפורמציה המגיעה אלינו דרך הסמלים הרב-מימדיים של המושג Tian Fu מרשימה בפוריותה, ומציגה תמונה מסובכת של התפקודים הרבים של נקודת הדיקור Lu3 (Tian Fu). האזכורים הרבים בכתובים מזכירים רובם ככולם את תפקיד ה-Lung כאפטרופוס של ה-Qi הקדום, Zong Qi. במיוחד מוזכרים תפקידיהן כמכילות, כשומרות ומציגות לראווה את ה-Zong Qi וכמבטיחות לחלק את ה-Zong Qi בזמנים קצובים.

Lu3 (Tian Fu) מתגלה כנקודה בה הטקסים המשויכים לאלמנט המתכת מרגישים בבית: התפארת שבסמכותיות אשר מתוך בחירה מביעה עצמה בצניעות על ידי תכונות כמו כבוד, ישר וטוהר מידות.

Tian Fu הוא המקום בו סחורת ה-Tai Yin, הנוצרת משילוב של מתנות אמה אדמה (Gu Qi) ואב השמיים (Da Qi), מאוחסנת ומנוהלת. זהו המקום בו תמצית ה-Tai Yin מקבלת צורה והופכת למציאות חומרית המוכנה לספק ל"נתיני הגוף" מזון. Tian Fu בתפקידו כמקום בו נאגר ה-Qi הפוסט-נטאלי שהינו בר שימוש, משמש מראה לתפקידי עמיתיו במאקרוקוסמוס. הוא משמש ככוח המפיץ המזין את עשרת אלפי הדברים, כמו הדרקון והשוק שבשמיים. Tian Fu מציין את אגירת תמצית הפוריות, כמו פרוייקט ההשקיה Du Jiang Yan מעל אגן סציון ברמת האדמה; והוא מאדיר את כוח השלטון שקיבל את תוקפו בתחילת השושלת, כמו מפקח Tian Fu במשרד הטקסים ברמת הספירה האנושית. למרות ש-Tian Fu מסמל את הפוטנציאל ואת ההבטחה המוחשית של המצאות תמצית Tai Yin; בנקודת הדיקור Lu3 (Tian Fu) תמצית זו עדיין לא מופצת, אלא מרוכזת באופן המוכן ביותר ועומדת ערוכה לתחילת מסעה בהפצה כלפי מטה.

ברמה הפיזיולוגית הכוח והזוהר של "כשרון" זה אמור לבוא לידי ביטוי במשורה. כל עוד המקדש הקדום מלא באוצרות שהתקבלו מהאדמה ומזוקקים תחת ההשפעה של נשימת השמיים, הבית השולט יישאר חדור אמונה בכוחו, בחשיבותו ותוקפו. עם זאת, תצוגה קבועה של אוצרות אלה תכתים את הברק של שווי המשקל. בידי Tian Fu הכוח השלטוני להחליט מתי תכשיטים יקרי ערך שמורים לבעליהם ומתי יוצגו לראווה. בכך מגלם Tian Fu את העצמת מהות האריסטוקרטיה אשר הלגיטימציה הראשונית שלה לשלטת התקבלה תודות לאבות קדומים, והמשיכה תודות לאחזקת ירושות יקרות ערך. תכשיטי הכתר, לדוגמה, הם סימני סמכות הכרחיים לשליטה. ככאלה, הם מוחזקים בבטחה תחת סורג ובריה, ומוצגים לראווה רק באירועים מיוחדים.

ולבסוף, Tian Fu מגלם גם את תפקיד ה"שופט-מתכת" של הריאות, הכולל חזון מלכותי, ישרה וכבוד עצמי. העובדה שהנקודה נמצאת בקרבה לאברי החישה - במיוחד לחוש הראיה - מחזקת עוד יותר את הכמיהה הפנימית לאמינות הבאה לידי ביטוי במקום הזה, אמינות היכולה לפרוח אך ורק בסביבה הצלולה והמטוהרת של הריאות.

פתולוגיה: אש בגודש

למרות העושר האינפורמטיבי לגבי הנקודה והיותה אחת מחמש נקודות אש שב לקיע על פי ה-Nei Jing²⁶, מטפלים מודרניים כמעט ולא משתמשים בנקודה Lu3 (Tian Fu) בקליניקה. הסיבה העיקרית לכך היא, שוב, הגישה החד משמעית שידע המופק מעובדות טכניות במדע המודרני עדיף על אינפורמציה מיתולוגית עתיקה

לחיות תחת חסות השושלת. כל שהחפצים המוצגים לראווה יקרים יותר כך האישור הטקסי מקבל יותר כבוד, פאר ותוקף. התוכן של Tian Fu הוא בתפקיד תכשיטי המדינה. כמו תכשיטי המלכות, עליהם נשען האוצר, גם כלים ממתכת ודיסקים מגיידי נשמרו בבטחה במחסנים רוב ימות השנה, אך הגיחו לתצוגה מרהיבה בהדמנויות עונתיות שונות.

כמתבקש, תפקיד Tian Fu לא אחראי רק על הרמה החשובה ביותר של "שמירה" ו"תצוגה" אלא "נוסע לצד המלך עם חפצי האוצר השמורים ביותר בנטיעות רשמיות"²⁰. אם נחזור לרגע למערכת הכוכבים השמימית הנקראת Tian Fu נראה שלתכונה מוחצנת זו של משרד Tian Fu ניתן למצוא מקבילה אצל שני עמיתיו הכוכביים. ב-Tian Shi, השוק השמימי, ניתן לראות תמונה של מלך השופט בבית משפט כשהוא ישוב על "דרגש חיצוני" ומטפל בעניינים המשפיעים על חיצוניות הספירה המפוארת. Gang, צוואר הדרקון, מייצג את הדינמיקה הפוטנציאלית של הקו השני בהקסגרמה 1, כלומר צוואר הדרקון המוחצן מגיח מעל האופק בתקופת האביב²¹. המשחק החוזר בין הפנים לחוץ על במת ה-Tian Fu מדגים שוב את העוצמה הטמונה במספר 3. 3 הוא האיחוד ההרמוני בין האספקטים הקוטביים של Yin ו-Yang הפותר את הפירוד בין הפכים כמו פנים וחוץ, גבר ואשה ומשרת ושליט. ב-Tian Fu הפנים הוא בפנים כדי שיהיה חוץ, והחוץ הוא בחוץ כדי שיהיה פנים. גישה זו שבמרכזה מערכת היחסים מתאימה גם למימד הזמן ולהגדרה הדיכוטומית של עבר ועתיד. הרעיון של מקדש מרמז על אב קדום נערץ שחי בעבר הרחוק. אך תהליך ההתחברות אחורה לעבר מונע כולו מהרצון להיטיב עם עתיד המערכת הנוכחית. כפי שכתוב ב-Zhou Li פקיד ה-Tian Fu "חושף תחזיות לשנה הקרובה בחודש הראשון של האביב"²². משפט זה מבהיר מדוע Tian Fu מסווג כחבר במשרד האביב - משום שהוא מגלם את אספקט הראיה קדימה השמור לאביב.

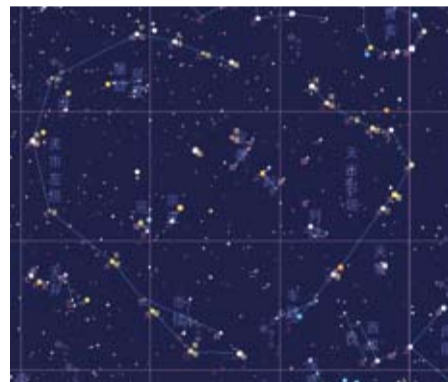
הרעיון של איחוד במערכות יחסים מקבל חיזוק נוסף בהצהרה שמשדר ה-Tian Fu "אחראי גם על אחסון הסכמי שלום עם מדינות בעלות ברית, ואחסון של תיקי בית משפט"²³. לסיום נאמר על המשרד כי הוא "מקבל ומאחסן נתונים רשמיים ממפקדי אוכלוסין ונתונים מתפוקת הקציר"²⁴. Tian Fu במהותו מסמל את הפעולה החוזרת שוב ושוב של הפיכת נבדלות (ארצית) לאחדות (שמימית) והחדרת מנדט של אמת שמימית למציאות הארצית.

מיקום: מחסן האף

ב-Dao De Jing של Lao Zi כמו גם בקלאסיקות אחרות, המושג Tian Men (שער השמיים) מופיע כציון דאואיסטי לאף. האף הוא פתח הריאות, שהן איבר השמיים בגוף, ודרך הנחיריים הריאות קולטות ומתחברות ל-Qi השמימי. רוב הכתבים הקלאסיים העוסקים בדיקור מקשרים את האף למציאת הנקודה Lu3 (Tian Fu) "להניח את קצה האף על יד המושטת קדימה, ובמקום בו האף פוגש את הזרוע - שם נמצאת Lu3 (Tian Fu)"²⁵. פעולה זו תמקם את האף Tian Men והנקודה Tian Fu באותו גובה, ובכך הופכת את Lu3 (Tian Fu) למחסן (Fu) של פתח הריאות. פעולה זו גם תמקם את האף באותו גובה עם Lu2 (Yun Men) שברמה הארצית מקושרת לתמונה של מערות בהרים המתפקדות כנחיריים של ריאות-אדמה. את שער האף/מחסן האף ניתן למצוא אפילו בשמיים, כששני כוכבים בצורת נחיריים הנקראים Tian Men הם שכניה הקרובים של מערכת הכוכבים Tian Fu/Gang.

החיים (על ידי הוספת קמצוץ של Qi האויר ל-Qi האוכל הבסיסי). שלב בו אספקטים נשיים ובכריים מתאחדים ויוצרים שילוב פרוזוקטיבי של שלושה. שלב בו המשרת/השליט Tai Ji מוליד את ההכרה באחדות, אחדות בה כל מרכיב במערכת מהווה חלק ממשוה גדול יותר מעצמו¹⁷. ולבסוף, שלב בו Tai Yin 太 הופך ל-Da Yin 大 (ה-Yin הגדול) או ל-Tian Yin 天 (ה-Yin השמימי) המלא בסמכות מוסרית, צדק והבטחת זרימה שוטפת של תמציות מאפשרות חיים.

בית האוצר של Tian Fu מכיל את אוסף החפצים החומריים היקר ביותר של המדינה. ברוב המקרים מדובר בירושות מלכותיות שהועברו או ניתנו במתנה על ידי נציגים קודמים בשושלת. אחד התפקידים החשובים ביותר של מפקח ההיכל אם כך הוא "להגן מפני פולשים"¹⁸. הפרוטוקול מציין ש"לאחר (שמפקח Tian Fu של ההיכל) מציג לראווה את החפצים, הוא מיד מאחסן אותם במחסן שוב"¹⁹. ההיכל הקדום, הינו קודש הקודשים של החצר המלכותית, שבתורה מייצגת את קודש הקודשים של המדינה. ניתן להשוות את המצב בו שערי ההיכל הקדום נפרצים ותוכן המחסנים נשדד לחום החודר ומזהם את מאגר המים הנקיים הידוע בכינוי הארצי - אגן סציון

הדיקור הקלאסי לא מחנך אותנו לגשת לכל הפתולוגיות האפשריות של מערכת ריאות מעוררת, בין אם מדובר בשיעול, אסטמה, מערכת חיסון חלשה... וכדומה, על ידי שימוש במספר מצומצם של נקודות דיקור

הפורה. זהו אירוע שמשמעו הרס וודאי למערכת כולה.

למרות אלמנט ההתכנסות פנימה, כלומר הכנסת המתנות פנימה לתוך המחסנים, משרד ה-Tian Fu מבדיל עצמו בכיור על ידי תנועתיות החוצה. את המושג Tian Fu ניתן לתרגם כמשרד להחצנת אוצרות או כמשרד לתצוגה גלויה של חפצים מאופסנים, בניגוד ל-Zhong Fu המשרד להפנמת אוצרות או המשרד למשמרת פנימית של חפצים מאופסנים. Tian Fu הוא מחבוא של חפצים טקטיים, שעל פי טבעם מיועדים להיות מוצגים לראווה. ההוד והנסיבות של פעולה טקסית מן הסתם שונים במהותם ממנהגי התצוגה של מוצרים יומיומיים המוצגים לראווה, כמו לדוגמה מזון בשוק. הטקסים בהם מעורבים חפצים המאוחסנים במקדש הקדום מוגבלים אך ורק לפעולות חשובות כמו הקרבת קורבנות, מנהגי אבלות וקבורות, פעולות אשר יכללו אישור טקסי מאבות השושלת וכתוצאה מכך קבלת לגיטימציה

המקדש. במקום זה, בדומה לשאר המשרדים אשר מופיע בשמם Fu, מתוגים ומאופסנים חפצים יקרי ערך. Tian Fu, עם זאת, הינו מקום בעל חשיבות מיוחדת. שלושים ואחד דיילים נהגו לעבוד שם, ביניהם ארבעה פקידים רמי דרג שעל-פי הגדרת תפקידם היו פקידים Fu. לשם השוואה, בכל משרדי ה-Fu האחרים היה רק פקיד רם דרג אחד שעל-פי הגדרת תפקידו היה פקיד Fu. ניתן להסביר את המושג Tian Fu בהקשר זה כמחסן של התמציות השמימיות, המכיל חפצים שמקורם בשמיים, הדומים לשמיים, ושהשתמשו בהם להתחבר לשמיים - כלומר חפצים טקטיים העשויים ממתכת ואבן גיידי (ירקן).

בדרוג הפקידים במשרד הטקסים (בתרגומו המילולי - משרד האביב Chun Guan, TianFu) מדורג במקום התשיעי. 9 הינו החזקה הריבועית של המספר 3 שהינו כידוע המספר שמסמל את מצב האדם. 1 - שמיים, 2 - אדמה ו 3 - אדם. המספר 3 משקף את היות האדם צאצא של השמיים ושל הארץ, ומשקף גם את המנדט שיש לאדם לשמור על קשר עם הוריו השמימיים והארציים. המספר 9 מודגש חזר והדגש ב-Nei Jing כמסמל את התהליכים הפונקציונלים הקשורים ללב, שהוא "השולט והאדון של מערכת האיברים"¹². משרד ה-Tian Fu, וכשלוחתו גם נקודת הדיקור Lu3 (Tian Fu) ניחנים בכמות נדיבה של רוח לחימה מלכותית. כפי שכבר צוין בחלק השמיים של מאמר זה, תפקיד השליט בסין שלפני השושלות הוגדר היטב כ"ערוץ לאור השמימי"¹³. ככן השמיים (Tian Zi), הוא סימל את הקשר הקדום של בני האדם לממלכה שלמעלה והיה אחראי על חיידוש המנדט השמימי של השושלת על ידי הקרבת קורבנות באופן קבוע לרוחות קדומות. לכן, אין כל פלא ש-Tian Fu, הן ברמה השמימית והן ברמה החברתית מתקשר לתמונה של מקדש קדום בחצר המלכותית.

מספר פירושים למושג Zhou Li מציניים שהמקדש הקדום (Zu Miao) אליו מתכוונים הינו החשוב מבין שבעת המקדשים השייכים למוך, כלומר קודש הקודשים של אבי השושלת¹⁴. בתקופת שושלת Zhou, המקדש הזה היה מוקדש לאבי השושלת Hou Ji. ובהקשר לדינמיקה של Tai Yin יש לשים לב ששתי הסימניות בשם Hou Ji קשורות קשר הדוק לאדמה ולדגנים. המעמד של Hou Ji כמקור שושלת Zhou היה שני בחשיבותו למעמדו כשר החקלאות של השליט האגדי Shun. בנוסף ה-Shou Wen Jiezi מגדיר את התואר המלא של האב הקדמון - Shizu - כ"יקו קדום שהתחיל באשה"¹⁵. המקדש הקדום, אם כך, הוא מקדש שמימי עם תכונות Tai Yin - מלא בחפצים זורחים המהווים את הקשר לזכר קדום בשמיים, שהוא בעצם אמה אדמה שחרחרה במסווה שמימי. Tai Yin טחול-אדמה מאומת פעם נוספת בתפקיד של שמיים כאדמה כמו בהקסגרמה 1, Qian ☰, בעוד ש-Tai Yin ריאות-מתכת מדגים את המצב של אדמה בתוך השמיים כמו בהקסגרמה 11, Tai ☵.

משרד הטקסים אחראי על מגוון רחב של חובות טקסיות, ביניהן טקטי העלאת מנחות לרוחות השמימיות (Tian Shen), לשדים האנושיים (Ren Gui) ולנשמות האדמה¹⁶ (Di Di). פקיד ה-Tian Fu אחראים בלעדית לשמירה ותחזוקה של המקדש השייך לאבי השושלת, שהוא עצמו מוצג כמעין סינטיזה של כוחות שמימיים וארציים. כחלק מהסיפור המוצפן בנקודה Lu3 (Tian Fu), משרד ה-Tian Fu מאיר ומבאר את הרעיון של הרפואה הסינית לגבי Zong Qi, ומציג אותו כשלב הסופי באיחוד של אדמה ומתכת - שלב בו Yin פשוט של תמציות פוסט-נטאליות הופך ל-Yin נאצל, דמוי שמפניה, סם

המופקת מהבנת רמזים סימבוליים. רוב ספרי הלימוד המודרניים בנושא אקופונקטורה משקפים מציאות זו בכך שהם מגבילים את התיאור של שימושי הנקודה Lu3 (Tian Fu) ל"שיעול וכאב מקומי בחלק הפנימי של הזרוע"²⁷. במילים אחרות, הפירוש השימושי העשיר בסימבוליקה של החצר הקדומה פינה את מקומו להסבר הטכני שבנקודה Lu3 (Tian Fu) ניתן להשתמש למניפולציה ב-Ashi Xie (כאב מקומי), וככל שאר הנקודות על מרידיאן ה-Lung ניתן להשתמש בנקודה במקרים של בעיות נשימה. מכיוון שעל כל הנקודות על מרידיאן ה-Lung נאמר שהן מטפלות בשיעול, המטפלים המודרניים מעדיפים בדרך כלל לטפל דרך הנקודות שיותר קל להגיע אליהן, כמו נקודות "חמשת האלמנטים" (Wu Shu Xie) בחלק התחתון של האמה ובמיוחד בנקודות Lu5 (Chi ze), Lu7 (Lie Que), Lu9 (Tai Yuan).

השימוש במספר נקודות מסוים על כל מרידיאן הפך לאחת המוסכמות הפשטניות של דיקור בשיטת TCM. עם זאת, כמו בהרפואה הקלאסית, מדע הדיקור המסורתי בעבר היה מחויב לתת מענה לסימפטומים הכלליים והספציפיים של המטופל. זה לא מספיק להגיע לפחות-אז-יותר אבחנה במקרה של "פתולוגיה של הריאות", יש למצוא את הגוון המיוחד של הגישה הטיפולית. אחרת התהליך הטיפולי לא מצליח לשקף את העושר והמורכבות כמו גם את האופי המדעי של הדיקור המסורתי. הדיקור הקלאסי לא מחנך אותנו לגשת לכל הפתולוגיות האפשריות של מערכת ריאות מעוררת, בין אם מדובר בשיעול, אסטמה, מערכת חיסון חלשה, רגישות לטמפרטורות קיצוניות, קלסטרופוביה, עצב, תחושת בידול וחוסר ערך עצמי, טומאה רוחנית, ציניות, גאונותם וכדומה, על ידי שימוש במספר מצומצם של נקודות דיקור. דווקא על ידי חשיפה שיטתית של סמלים ניתן למצוא בדיקור הקלאסי התוויות ספציפיות לגבי איזו נקודה יש לבחור עבור אספקט כזה או אחר של פתולוגיה הריאות.

ההתוויות הספציפיות לנקודה Lu3 (Tian Fu) מתוארות באופן ברור ביותר בנקודת מבט פיזיולוגית, כפי שצוין לעיל, האינדיקציה הראשונה להפעלת הנקודה היא פלישה ל"חצר הקדומה" הגוררת אחריה מגוון רחב של כשלים תפקודיים. פלישה זו מוגדרת במפורש כאש של Shao Yin (Triple warmer) Shao Yang (Heart) המעליבה את המתכת-Lung. ב-Nei Jing מדובר על Lu3 (Tian Fu) בעיקר בפרק שבעים וארבע, שם כתוב במפורש שהדופק הנלקח בעמדה זו הוא הרמז הראשון להמצאות פתולוגיה מסכנת חיים בריאות הנגרמת כתוצאה מפלישת פתוגנים של Shao Yin ו-Shao Yang: כש-Shao Yang שולט בשמיים, פתוגן האש מתפרץ ומחלחל מתפתחות. כתוצאה מכך, השליטה האדמיניסטרטיבית של אלמנט המתכת תהיה מעוררת. לכן, המטופל עלול לסבול מכאבי ראש המלווים בחום, צמרמורות, והתקפי מלריה; או עלול לסבול מחום מתפרץ המלווה בכאבים בעור, כשהעור משנה את צבעו לצהוב ואדום ולבסוף מתכסה שלפוחיות מלאות מים; או עלול לסבול מהתנפחות או בצקת של פני הגוף; או עלול לסבול מנפיחות בבטן עם בעיות בנשימה; או עלול לסבול משלשולים עם שרידי דם או מוגלה; או עלול לסבול מפרונקליזם; או עלול לסבול משיעול דמי; או מחוסר שקט בלב עם הרגשת חום בחזה. אם מדובר בפתולוגיה חמורה, יופיע גם דימום מהאף. השורש של המחלה הוא בריאות. אם הדופק ב-Lu3 (Tian Fu) נעלם, המטופל ימות ואין לטפל בו²⁸. כשאש ה-Shao Yin נוקמת במתכת, נראה

סימפטומים של חום פנימי, חוסר שקט, פרונקליזם, התעטשויות, והתכווצויות בבטן... כשמחלה זו מחמירה היא תכנס לריאות, ואז נראה שיעול ודלקות בסימנים. אם הדופק ב-Lu3 (Tian Fu) נעלם, המטופל ימות ואין לטפל בו²⁹.

דווקא על ידי חשיפה שיטתית של סמלים ניתן למצוא בדיקור הקלאסי התוויות ספציפיות לגבי איזו נקודה יש לבחור עבור אספקט כזה או אחר של פתולוגיה הריאות.

אטיולוגיות ייחודיות אלה של Lu3 (Tian Fu) כתובות בתוך הסימניות המרכיבות את שמה של הנקודה. על פי הסמלים הסיניים הסימנייה Tian (שמייים) מכילה בתוכה את הסימנייה Yang, Huo (אש), Re-1 (חום). התכונות של חום ואש מקושרות לשכבות ה-Shao Yang וה-Shao Yin בדגם שש השכבות ברפואה הסינית. המושג Fu מתייחס למעין מכולה "המתפקדת כמו השמיים, כלומר מעבירה דברים ממקום מקום מבלי להחזיק בהם"³⁰. בהקשר הפתולוגי, ניתן לתרגם את Tian Fu כמחסן של חום תקוע או אש גדושה.

תרגום זה מקבל משנה תוקף על ידי הפוטנציאל הפתולוגי של עמיתיה של הנקודה Lu3 (Tian Fu) במאקרו-קוסמוס. אזור ה-Tian Fu על אדמות, הידוע כאזור הפורה אך המבודד של אגן סצ'ואן, ידוע זה מכבר כמקום המועד לפרענות בכל הקשור במחלות שמקורן בלחות חמה הפורחות בזמן האביב (Shao Yang) והקיץ (Shao Yin). בנוסף, Zhou Li מסווג את פקיד חצר המלכות Tian Fu כ"פקיד של משרד הטקסים" (Chuan Guan) - ובתרגום חופשי "משרד האביב".

בנוסף, מערכת הכוכבים Tian Fu, מפרטת בפרוטרוט מה קורה כשאש פולשת לחצר המתכת. כוכבי מערכת ה-Tian Fu במקור היו מקושרים עם התפוזת הקרויה "מגפות"³¹. בדרך כלל מקורן של מגפות על פי נקודת המבט של הרפואה הסינית בתהליך בו פתוגן אש חדר לריאות. ארבעת הכוכבים במרכז חצר שמיימית זו מתוארים כמובנים על ידי שומרים שמיימיים האמונים במיוחד על שמירה של שער ה-Yang (Yang Men). שער כוכבי זה ממוקם מתחת לחצר, שכן הפולשים הפוטנציאליים בדרך כלל נכנסים לקודש הקודשים מלמטה - מהכיוון שממנו האש מגיעה. כפי שהוזכר קודם לכן, תפוזת הכוכבים Tian Fu נקראה גם Kang (צוואר), כחלק ממערכת כוכבים הנקראת צוואר הדרקון הכחול-ירוק מעל שמיה המזרחיים של סין. כמובן שלמערכת זו יש קשר לצוואר האנושי המקושר לריאות. ברפואה הסינית הצוואר/גרונ מתואר כאחד משערי ה-Yang, תעלה צרה דרכה כל מרידיאני ה-Yang חייבים לעבור, ובה פתוגן האש בדרך כלל מביא עצמו לידי ביטוי. במקרה בו פתוגן תוקף את הריאות ומטפס למעלה דרך תעלה חשובה זו (צוואר/גרונ) הוא עלול להגיע לראש. וכידוע לנו, חום גבוה בדרך כלל משפיע על פתחים עליונים ומערפל את ההכרה.

הסימבוליות של Lu3 (Tian Fu) רחבה הרבה יותר מסתם אינדיקציות לפתולוגיות הקשורות במתכת, או אפילו לאינדיקציות הקשורות

ספציפית באש הפולשת למתכת. הסימבוליות מאוד מדויקת במהותה ומאירה באור חד וברור את האפשרויות של Lu3 (Tian Fu) לטפל בריאות שנפגעו מהתקפה של אש, פגיעה המתבטאת בעיקר בסימפטומים של עודף אש בגרון, פתחי הראש, ויכולות מנטאליות.

בכתבים טרום-מודרניים ניתן למצוא עדות לכך שעד תחילת המאה הנוכחית הייתה המסורת של פירוש סמלים עדיין בשימוש הרפואה הסינית, לפחות בחלקה.

באסופת הספרים Zhen Jiu Da Chen (האנציקלופדיה לדיקור ומוקסה) מתחילת המאה ה-17, הנחשבת לאוסף השלם ביותר לידע קדום בנושא דיקור ומוקסה, ניתן למצוא ארבע אינדיקציות לנקודה Lu3 (Tian Fu), ארבעתן מתאימות לנתונים "מיתולוגיים" כפי שהוסברו במאמר זה:

1. פתולוגיות של ריאות ("נשימה אסטמתית");
2. אש פולשת למתכת ("שחפת, כאב פתאומי ממוקד באזור Lu3 (Tian Fu)");
3. סימפטומים של Shao Yang ("מלריה עם סימפטומים של צמרמורת וחום, ראייה מטושטשת, ראייה לא ברורה לרחוק, ובלוטות לימפה נפוחות בצוואר");
4. עודף חום הפוגע בראש וגורם למצוקה בפתחי הראש ("דימום מהאף והפה") וקשיים מנטליים ("חוסר שקט, דיבור כאחוז דיבוק, וכי ויללת"³²).

הערות

- 1 ראה "אורז" מהדורת אביב 2011.
- 2 "The Heart is the ruler and the lord of the organ networks; out of it comes the light of spirit. The lung is the prime minister of the organ networks; out of it comes regulation and flow". See chapter 8 of the Neijing Suwen, in Huangdi Neijing Suwen Yi Shi (The Neijing Suwen: Text, Translation, and Annotation). (Shanghai: shanghai Kexue Jishu Chunbanshe, 1991), p69-70.
- 3 The Chinese word "crisp and shiny" (congming) refers to the phenomenon of natural intelligence as expressed by the acuity of the ears and eyes.
- 4 See Sun Xiaochun and Jacob Kistemaker. The Chinese Sky During the Hun: Constellating Stars and Society (Leiden: Brill, 1997), p 157.
- 5 See the Tianguan Shu (Astronomy Section) chapter of the Shiji. Quoted ibid, p 55.
- 6 See Gan Shi Xin Jing (Master Gan's Star Classic), quoted ibid.
- 7 See Shiji Tianguan Shu, quoted ibid.
- 8 See Sun and Kistemaker. P. 148
- 9 See Song Shi (A History of the Song Dynasty), quoted ibid, p. 51.
- 10 See Jin Shu (Annals of the Jin Dynasty), quoted ibid.
- 11 See Zhanguo Ce (A Record of the warring States), quoted ibid., p. 164.
- 12 See chapter 8 of the Neijing Suwen, in Huangdi Neijing Suwen Yishi, p. 69.
- 13 Ibid.
- 14 See Ruan Yuan, Zhou Li Zhu Shu (An Annotation and Interpretation of the Rites of the Zhou Dynasty), in Shisan Jing Zhu Shu (Annotation and Interpretations of the Thirteen Classics).

- 2 vols. (Shanghai: zhonghua Shuju, 1979), vol.1, p. 776.
- 15 See Shuowen Jiezi Zhu, p. 617.
- 16 See the Zhou Li entry in the Minister of Rites (dazongbo), in Zhou Li Zhu Shu, p. 757.
- 17 Ibid., p. 776.
- 18 Ibid.
- 19 Ibid.
- 20 Ibid.
- 21 See Edward Shaughnessy's excellent article, "The composition of 'Qian' and 'Kun' Hexagrams of the Zhouyi, in Edward I. Shaughnessy, Before Confucius (Albany: State University of New York Press, 1997), p. 201.
- 22 See Zhou Li Zhu Shu, p. 776.
- 23 Ibid.
- 24 Ibid.
- 25 "If you place ink in your nose and touch the arm, the ink will mark the point". See Yang Jizhou's Ming Dynasty classic, Zhenjiu Dacheng (The Encyclopedia of Acupuncture and Moxibustion), in Zhenjiu Dacheng, Jiao Shi (An annotated and Explicated Edition of the Encyclopedia of Acupuncture and Moxibustion), (Beijing: Renmin Weisheng Chubanshe, 1991), p. 716; see also earlier classics, such as Yixue Yuanshi (The Origins of Medical Science), quoted in Zhongguo Zhenjiu Da Cidian (The Great Dictionary of Chinese Acupuncture and Moxibustion). (Beijing: Beijing Tiyuxueyuan Chunbanshe, 1988), p. 181.
- 26 For the best description of Tainfu pathology in Western Language, see Peter Deadman and Mazin Al-Kafaji, A Manual of Acupuncture (Hove: Journal of Chinese Medicine Publications, 1998), p. 78-79. For an introduction to the Window of Heaven points, see Ibid., p 48-49.
- 27 See Ge Shiyong, Hu Lian and Jin Wancheng, eds. Zhenjiu Xiewei Guatu Shouming (A Wall chart Explanation of Acupuncture and Moxibustion Points), (Beijing: Renmin Weisheng chunbanshe, 1993), p. 1.
- 28 See Huangdi Neijing Suwen Yishi, p. 627.
- 29 See Ibid., p. 634.
- 30 See the famous chapter 11 of the Neijing that provides the definitive differentiation of zang organs and fu organs, in Ibid., p. 93.
- 31 See Shiji tianguan Shu, quoted in Zhongguo Gudai Mingwu Dadain, vol. 1, p. 55.
- 32 "Tianfu is indicated for intense localized are pain, bleeding from the nose or mouth, invasion by wind pathogens, crying and weeping, absentmindedness, tuberculosis, talking as if possessed, asthmatic breathing, malaria with symptoms of alternating chills and fever, blurry eyesight, obscured vision of distant objects, and swollen lymph nodes." See Zhenjiu Dacheng Jiao Shi, p. 716.

